

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

32:Å ÅRG.

1923

HÄFT. 1.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
UPPSALA

Fiskare! Fiskenet, bodda och obodda, notslingor, ävensom ryssjor och mjärdar köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik. Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldmedaljer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Priskurant gratis och franko.

Svenska Fiskredskapsaktiebolaget, Stockholm.

Använd SCHEUTZ' NÄTFÄRGER

som göra näten fiskliga och hållbara

(7 pris och hederspris)

Scheutz' Nätfärg, vattenblå, finnes i förpackningar om

1/2, 1 och 2 kg. till 2:50, 4:50 och 8:— kr.

Scheutz' Patent-Kateku i 4 kg. förpackning. Pris 10:— kr.

Scheutz' Kem. Fabrik - Kalmar

Fiskeriinstruktörsplats.

Tjänsten som fiskeriinstruktör hos Östergötlands läns hushållningssällskap kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1 november 1923.

Löneförmåner: grundlön 2.400 kr., 3 ålderstillägg à 200 kr. efter resp. 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring samt dyrtidstillägg lika med för statstjänsteman vid verk med nyreglerad lönestat. Rese- och traktamentsersättning enligt 5:te klassen gällande resereglemente.

Kompetensfordringar: avlagd examen vid fiskeriskola med av Kungl. Lantbruksstyrelsen godkänd undervisningsplan samt flerårig, helst ej mindre än fem års praktik som fiskare.

Ansökning skall, åtföljd av ålders- och andra betyg vara inkommen till Hushållningssällskapet, adress Linköping, före den 15 april 1923. Sökande skall, om så påfordras, vara beredd att mot reseersättning på kallelse iakttaga personlig inställelse.

Närmare upplysningar om kontrakt och instruktion m. m. erhållas å Hushållningssällskapets sekreterarexpedition.

Linköping den 19 februari 1923.

HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPETS FISKERIKOMMITTÉ

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKERIINTENDENT.

32:a årg.

1923

Häft. 1

Protokoll, hållet vid Svenska Fiskeriförbundets styrelses sammanträde i Stockholm, Eriksbergsgatan 3, den 22 januari 1923.

§ 1.

Närvarande: Professor Lönnberg, överdirektör Lindström, godsägare Hök, handlanden Gräslund, byrådirektör Andersson, greve Bielke, fiskeritillsyningsman Borgström, fiskeriasistent Alm, godsägare Silfverhjelms och fiskeriintendent Ekman.

§ 2.

Föredrogs och godkändes förslag till styrelsens årsberättelse för år 1922 (Bil. A.).

§ 3.

Meddelades, att tid och plats för årsmötet ännu ej blivit genom Lantbruksveckans styrelse fastställt, men att man förmodade, att det skulle äga rum tisdagen den 20 mars med början kl. 1,30 på dagen, och uppdrogs åt ordföranden och sekreteraren att i annat fall ordna saken.

Beslöts, att vid årsmötet skulle bl. a. förekomma dels föredrag av fiskeristipendiaten d:r CHR. HESSLE om: »Undersökningar rörande torsken i mellersta Östersjön och Bottenhavets», dels och överläggningsämnet: »Äro gällande bestämmelser för ingripande mot brott mot § 17 i Lag om rätt till fiske tillfredsställande!», vilket skulle inledas av fiskeriintendenten T. EKMAN. Åt sekreteraren uppdrogs, att med kammarrådet A. W. DUFWA underhandla om, att denne vid årsmötet skulle redogöra för sin utredning rörande fiskerätten utmed landets

kuster. För den händelse sistnämnda föredrag ej komme att hållas, uppdrogs åt ordföranden och sekreteraren att söka anskaffa annat lämpligt föredrag.

§ 4.

Beslöts, att hos årsmötet förorda hållandet av ett extra möte i sommar i Göteborg under fiskerimässan, vilken skulle äga rum omkring andra veckan av juli.

§ 5.

På hemställan av Lantbruksveckans styrelse beslöts, att subscribera på ett exemplar av Lantbruksveckans handlingar för år 1922.

§ 6.

Meddelades, att årsavgiften för föreningar i »Internationale Vereinigung für theoretische und angewandte Limnologie» blivit bestämd till kr. 20, samt att sekreteraren för Förbundets räkning inbetalt sådan årsavgift för åren 1922 och 1923 (jämför styrelsens protokoll den 19/10 1922 § 8), vilken åtgärd godkändes.

Stockholm som ovan.

Thorsten Ekman.

Justeras:

Einar Lönnberg.

Bil. A.

Svenska Fiskareförbundets årsberättelse för år 1922, avgiven av dess styrelse.

Under år 1922, närmare bestämt den 16 juni, fyllde Svenska Fiskareförbundet 25 år. En historik över dess verksamhet finnes intagen i 6:te häftet av Svensk Fiskeritidskrift 1922. Av denna framgår, att Förbundet haft ett verkligt, såväl direkt som indirekt, inflytande på vissa delar av fiskeriernas utveckling i landet. Det hade varit på tal att med an-

ledning av jubiléet hålla ett extra möte under sommaren, men på grund av de tryckta tiderna ansågs detta dock ej lämpligt. Vid årsmötet överlämnades emellertid en bland medlemmar av Förbundet subskriberad hedersgåva till Förbundets mångåriga ordförande, professor Lönnberg.

Förbundets styrelse har alltsedan årsmötet 1922 bestått av professor EINAR LÖNNBERG ordförande, överdirektör P. E. LINDSTRÖM vice ordförande, fiskeriintendent T. T. EKMAN sekreterare och kassaförvaltare, godsägare A. F. HÖK, fiskeritillsyningsman A. G. BORGSTRÖM, fiskerikonsulent C. H. SCHÄGER, handlande ALBERT GRÄSLUND, greve JOHAN SPARRE, kapten D. M. KLINGSPOK, fiskeriassistent GUNNAR ALM, godsägare F. P. ISOZ, greve STEN BIELKE, godsägare W. E. SILFVERHJELM, byrådirektör K. A. ANDERSSON och grosshandlare FRED. A. SON WIMAN. De fem sistnämnda äro i tur att avgå vid årsmötet 1923.

Revisorer hava varit riksbankkamreraren T. WANBERG och godsägare P. J. HÖGFELDT samt revisorssuppleanter med doktor U. MÜLLERN-ÅSPEGREN och fiskeriingenjör C. SCHMIDT.

Årsmötet 1922 hölls den 14 mars som vanligt å tisdagen under Lantbruksveckan.

Styrelsen har under året sammanträtt den 30 januari, den 19 oktober och den 14 november.

Vid årsmötet inledde fiskeriintendenten dr T. FREIDENFELT överläggningsämnet: »Bör den årliga statistiken för insjöfisket bibehållas?» En följd av detta och den efterföljande diskussionen har redan blivit, att åtminstone i några län en del sjöar överförts från den årliga till den endast vart femte år återkommande statistikinsamlingen.

Med anledning av i »jaktsakkunnigas» förslag till »Stadga om jakt och om fridlysning av vissa djurslag» upptagna fridlysningstider för storskarv, storlom och smålom samt gråtrut har styrelsen uttalat, att fridlysning av dessa fåglar vore fullkomligt överflödigt eller olämpligt på grund av deras egenskap av skadedjur.

På grund av det nuvarande läget av frågan om omorganisation av vissa delar av fiskeridadministrationen ävensom inrät-

tandet av statlig undersöknings- och försöksverksamhet å fiskets område m. m. har styrelsen avlåtit en underdånig skrivelse med framhållande av vikten av, att åtgärder, i den mån de ekonomiska förhållandena medgäve detta, vidtoges i av de sakkunniga angivet syfte.¹ Tyvärr synas utsikterna nu vara synnerligen små, att dessa frågor skola gå igenom i pågående riksdag, om de ens komma fram till densamma.

Antalet medlemmar i Förbundet var vid utgången av år 1922 466, varav 1 hedersledamot, 18 korresponderande, 34 ständiga och 413 årligt betalande, av vilka senare 6 i utlandet boende och 6 fiskeriföreningar. Sex hushållningssällskap äro medlemmar av Förbundet, därav Stockholms läns och Kristianstads läns såsom ständiga.

Förbundets organ i den periodiska pressen, Svensk Fiskeritidskrift, har under året utkommit på samma sätt och under samma redaktion som under föregående år. På grund av bättre ekonomi hava honorar i högre grad kunnat lämnas för originaluppsatser, varigenom innehållets värde ökats. Genom ändrad stilsort har tidskriftens innehåll även kvantitativt, med bortåt 9 %, ökats. Statsbidraget för tidskriftens utgivande har liksom för år 1921 utgått med 2,500 kr. För innevarande år blir det dock med säkerhet återigen nedsatt, ännu ovisst huru mycket. Även under året hava från 4 hushållningssällskap erhållits direkta anslag till upprätthållande av Förbundets verksamhet, liksom året förut kr. 425. Av två hushållningssällskap hava årsavgiften för 43 medlemmar erlagts, varförutom fem hushållningssällskap direkt genom Förbundets sekreterare prenumererat på 142 ex. av tidskriften för gratisutdelning bland fiskare. Prenumerationspriset har varit för inlandet 6 kr. och för utlandet 7 kr.

Liksom föregående år har tidskriften utdelats kostnadsfritt till lantmanna- och skogsskolor, ett flertal offentliga institutioner och verk samt till framstående fiskerimän i utlandet, sammanlagt i omkring ett hundratal exemplar.

Förbundets inkomster hava under året uppgått till kr. 6,839:88, varav statsbidrag för utgivande av tidskriften är

¹ Se denna tidskrift, häft. 1, 1923.

1921 kr. 2,500. Utgifterna hava varit 5,543:80, därav kr. 4,517:80 för utgivande av tidskriften. Förbundets kapitalbehållning var vid årsskiftet 1922—23 kr. 8,875:26, därav ständiga ledamöters fond kr. 1,978:19.

Under år 1922 har årsavgiften varit 5 kr., årsmötet har beslutat att den skulle för år 1923 nedsättas till kr. 4:50. Då omkostnaderna torde få antagas fortfarande vara i sjunkande, får styrelsen föreslå, att årsavgiften för år 1924 måtte bestämmas till kr. 4:—.

Stockholm som ovan.

Einar Lönnberg.

Thorsten Ekman.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1922.

Sedan Svenska Fiskareförbundet utsett undertecknade att revidera dess räkenskaper för år 1922, få vi efter fullgörandet av uppdraget avgiva följande:

Räkenskaperna äro mycket noggrant och ordentligt förda och behörigen verifierade, och den verkställda granskningen har icke föranlett till framställandet av någon som helst erinran.

Förbundets värdehandlingar hava av oss blivit inventerade och befunda i god ordning.

En överblick av Förbundets ställning vid 1922 års slut framgår av följande tablå:

Debet.

Behållning från 1921	Kr. 7,579:18	
Inkomster under 1922	» 6,839:88	Kr. 14,419:06

Kredit.

Utgifter under år 1922	Kr. 5,543:80
Behållning till 1923:	
Kontant i kassan	» 295:65

Sparkasseräkning	»	2,201:42	
Statsobligationer	»	4,000:—	
Depositionsräkning	»	1,400:—	
Kapitalräkning	»	978:19	Kr. 14,419:06

Då revisionen icke föranlett till framställandet av några anmärkningar, hava vi slutligen endast att framställa det full och tacksam ansvarsfrihet beviljas för det tilländagångna arbetsåret.

Stockholm den 30 januari 1923.

Teodor Wanberg.

Carl Schmidt.

UNDERDÄNIG SKRIVELSE RÖRANDE OMORGANISATION AV FISKERIADMINISTRATIONEN M. M.

Till Konungen.

Sedan många år tillbaka har frågan om omorganisation av vissa delar av fiskeriadministrationen ävensom inrättandet av statlig undersöknings- och försöksverksamhet å fiskets område varit aktuell. Sedan chefen för jordbruksdepartementet den 3 juli 1917 tillkallat särskilda sakkunniga i och för nämnda frågas utredning, hava de sakkunniga den 17 juli 1920 till Eders Kungl. Maj:t avlämnat betänkande med förslag till omorganisation av den lokala fiskeriadministrationen, fiskeriundervisningens ordnande samt upprättande av en undersöknings- och försöksinstitution å fiskets område.

Ifrågavarande betänkande har sedermera remitterats till lantbruksstyrelsen med flera olika myndigheter, varvid de framställda förslagen i stort sett tillstyrkts. På grund av det svåra statsfinansiella läget och nödvändigheten att i möjligaste grad inskränka statsutgifterna återremitterade emellertid Eders Kungl. Maj:t den 2 december 1921 ärendet till lantbruksstyrelsen i och för utredning, i vad mån inskränkningar i förslaget särskilt i avseende å undersökningsverk-

samheten, kunde vidtagas utan åsidosättande av behov, som ansåges oundgängligen under de närmaste åren böra tillgodoses.

I ett den 15 juni 1922 avgivet förnyat yttrande har lantbruksstyrelsen vidtagit betydande inskränkningar i de ursprungliga förslagen, särskilt vad angår undersöknings- och försöksverksamheten. Sedermera har statskontoret i ett den 1 oktober 1922 avgivet yttrande avstyrkt upptagande vid 1923 års riksdag av förslaget om upprättande av en undersöknings- och försöksinstitution å fiskets område.

Svenska Fiskareförbundets styrelse anhåller härmed att inför Eders Kungl. Maj:t få uttala sig i nu berörda, för den svenska fiskerinäringen synnerligen betydelsefulla frågor.

Förslaget om en uppdelning i administrativt hänseende av havsfisket och sötvattensfisket, vilket skulle föranleda upprättandet av ett nytt fiskeriinspektörs-(intendents-)distrikt, torde vara synnerligen ägnat att i flera avseenden gagna fiskeriadministrationen. Fördelen av, att dels de nu av de mest olikartade arbeten överhopade statsfiskeritjänstemännens distriktsområden härigenom minskades, dels att deras verksamhet komme att omfatta allenast sötvattensfisket eller allenast havsfisket, är givetvis särdeles stor och påtaglig. Härvid bör även framhållas, att denna fråga kan lösas oberoende av övriga av de sakkunniga framlagda förslag, då den ej har något direkt samband med dessa. Och den ökning i statsutgifterna, som anställandet av ytterligare en statsfiskeritjänsteman komme att medföra, torde vara alltför ringa för att anföras som avgörande skäl häremot. Mot förslaget i denna punkt har fiskareförbundets styrelse endast den erinran att göra, att distriktsindelningen, såvitt angår havsfisket, knappast kan anses lämplig, enär gränsen mellan de båda distrikten bort förläggas längre söderut än den nu föreslagna.

Vad den lokala, under hushållningssällskapens förvaltning stående fiskeriadministrationen angår, medför här lantbruksstyrelsens senaste förslag en utgiftsökning av endast 15,000 kronor. I avvaktan på bättre ekonomiska förhållanden och ett lösande av denna fråga i enlighet med de sakkunnigas, av lantbruksstyrelsen i dess första yttrande i stort sett förordade

förslag, vari även fiskareförbundets styrelse instämmer, bör saken provisoriskt ordnas på sätt lantbruksstyrelsen i sitt senare utlåtande ifrågasatt.

I detta sammanhang tillåter sig fiskareförbundets styrelse framhålla angelägenheten därav, att de under hushållnings-sällskapen ställda fiskeritjänstemännens tjänstgörings- och av-löningsförhållanden så ordnas, att de, där särskilda omständigheter ej lägga hinder i vägen, dels tillförsäkras en ordentlig bärgning året om, dels ock få sörjt för sin ålderdom genom delaktighet i statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera.

I fråga om fiskeriundervisningens ordnande instämmer fiskareförbundets styrelse i de sakkunnigas förslag.

Beträffande slutligen förslaget om upprättandet av tvenne undersökningsanstalter, en för sötvattensfisket i Stockholm och en för saltvattensfisket i Göteborg, samt trenne i olika delar av landet belägna försöksstationer med de inskränkningar i detta förslag, som lantbruksstyrelsen sedermera föreslagit, får styrelsen anföra följande.

I flertalet av Europas länder ävensom i Amerika och Japan finnas numera statliga institutioner eller laboratorier för fiskeriundersökningar. I Europa torde utom Sverige för närvarande endast Balkanstaterna, Portugal, Litauen, Lettland och Finland sakna dylika institutioner eller laboratorier, och i åtskilliga länder finnas till och med flera sådana. Tagas härtill i betraktande vårt lands talrika sjöar och vattendrag och dess långa kuststräcka, måste det givetvis vara ägnat att väcka förvåning, att en dylik statsinstitution hos oss saknas.

I reglementen och instruktioner för statens fiskeritjänstemän föreskrives bland annat, att dessa skola utföra fiskeribiologiska undersökningar. Då emellertid dessa tjänstemäns huvudsakliga tid upptages av andra ärenden, och då laboratorielokaler ävensom möjlighet att utföra akvarieförsök saknas, kunna dylika undersökningar endast utföras i minimal skala och under högst ogynnsamma arbetsförhållanden, vilket i sin tur helt naturligt menligt inverkar på resultaten. Ofta komma därigenom dessa tjänstemän att ställas inför frågor,

som de ej kunna besvara, vare sig på grund av bristande tid och resurser eller på grund av bristande kunskap.

Otvivelaktigt skulle härvid mycket vara att vinna, om några tjänstemän funnes, som helt och odelat kunde ägna sig åt de praktiskt-vetenskapliga problemen på fiskets område och för sådana undersökningar hade tillgång till tjänliga laboratorielokaler. Ifrågavarande tjänstemän kunde då utan att avbrytas av andra mellankommande arbeten nog följa litteraturen på området samt fullt enhetligt planera och utföra större och viktigare undersökningar. Såsom sådana viktiga undersökningar kunna nämnas: sjöregleringars och sjösänkningars inverkan på fisket, experimentella studier över de för all fiskerihushållning så viktiga tillväxt- och åldersproblemen, överfiskningsfrågan m. m. Under nuvarande ekonomiskt svåra tider är det givetvis i första hand dylika praktiskt betydelsefulla frågor, som böra bliva föremål för undersökning.

Fiskareförbundets styrelse ansluter sig helt till lantbruksstyrelsens uppfattning i denna punkt. Skulle emellertid för närvarande hinder möta för upprättande av de i lantbruksstyrelsens senaste yttrande föreslagna mindre anstalterna, synas dock stora fördelar vara att vinna även genom anställandet av blott tvenne tjänstemän (laboratorer), en för sötvattensfiske- och en för havsfiskeundersökningar. I lönehänsende kunde dessa sålunda ifrågasatta tjänstemän lämpligen jämställas med fiskeriintendenterna.

Anskaffandet och inredningen av laboratorielokaler, vilka borde förläggas, så vitt angår sötvattensfisket, till Stockholm och, såvitt angår havsfisket, till någon ort å västkusten, synes kunna ombesörjas av lantbruksstyrelsen, och behöfve kostnaderna härför ej bliva stora. Ett visst anslag torde naturligen dock erfordras för laboratorientrustning, fältförsök etc. Dylika fältförsök borde sedermera komma till utförande på de platser, som äro lämpliga för respektive undersökningar, var- emot materialet skulle bearbetas i centrallaboratoriet.

Givetvis är inrättandet av endast en laboratoriefattning på vartdera av sötvattensfiskets och havsfiskets områden endast att betrakta såsom ett provisorium, men det torde dock enligt

fiskareförbundets styrelses uppfattning innebära avsevärda fördelar mot nu rådande förhållanden. Arbetskraften torde väl även kunna utökas på så vis, att de nuvarande tvenne ordinarie och tvenne extra fiskeristipendiaterna i viss utsträckning förordnades att biträda laboratorerna. Härigenom komme dessa att erhålla en välbehörlig assistenthjälp utan merkostnader för statsverket i form av löner och nya befattningar.

Under återopande av vad här ovan framhållits och i betraktande av de betydande fördelar för vår fiskerinäring, som en snar lösning av dessa frågor otvivelaktigt skulle medföra, får Svenska Fiskareförbundets styrelse hos Eders Kungl. Maj:t hemställa, att förslag till omorganisation av fiskerid administrationen samt angående upprättandet av en undersöknings- och försöksinstitution å fiskets område måtte, åtminstone i den omfattning, som här ifrågasatts, föreläggas 1923 års riksdag.

Stockholm den 20 december 1922.

Underdånigst

För Svenska Fiskareförbundet:

Einar Lönnberg.

Sv. Fiskareförbundets ordf.

Thorsten Ekman.

GIMO-ÖSTERBY BRUKS FISKODLINGSANLÄGGNINGAR VID HARRVIK.

Dannemora Gruvor hava alltsedan gruvdriften började, tills densammas elektrifiering för några år sedan, använt sig av vattenkraft för driften. Allt eftersom gruvdriften utvidgades, åtgick mer och mer vatten, och för att fylla detta behov måste spardammar anläggas för att magasinera tidvis

uppstående överloppsvatten. När så elektrifieringen var genomförd, blevo dessa spardammar, som huvudsakligen bestå av uppdämda kärr, mossar och skogsmark, överflödiga, och den frågan uppstod då, vartill dessa dammar skulle användas, och som dammarna icke utan kostsamma dikningar kunde användas för skogsproduktion, beslöts att använda de största av desamma, nämligen Slagsmyrn och Harrviksdammen, för fiskproduktion.

Uti dessa dammar, vilka hava en sammanlagd ytvidd av 270 har, finnes förut både gädda, aborre och lake. Värfloden är mycket stark, varför det finnes föga utsikter att kunna få dammarna befriade från rovfiskar, som alltid komma att som yngel från ovanliggande sjöar följa med vattnet igenom silanordningarna. Därför måste så stor utsättningsfisk användas, att den ej kan slukas av de årligen uppväxande gäddorna.

I och för uppdragande av denna utsättningsfisk hava en del dammar anlagts, av vilka de flesta äro så belägna, att de fullständigt kunna torrläggas och även när som helst under sommaren fyllas med vatten, och är det en liten redogörelse för dessa dammar och deras produktion i år, som jag härmed har äran att framlägga för tidskriftens läsare.

För uppdragandet av yngel har således anlagts ett kläckningshus för utkläckning av forellrom samt 10 st. mindre dammar som användas, dels som lek- och sträckdammar, dels som övervintringsdammar.

För övervintringen 1921—1922 var den långa, kalla och snörika vintern synnerligen svår. Vattnet blev i sjöarna så syrefattigt, att fisken fick andnöd och även på sina håll kvävdes. Särskilda anordningar måste därför vidtagas för att syresätta vattnet, innan det släpptes in i vinterdammarna, och tack vare dessa anordningar lyckades övervintringen ganska bra.

Nedanstående tablå visar övervintringsresultatet.

Dammen		Insättning Fiskslag	Insätt- ning	Utfisk- ning	Stycke- förlust	Vikt-			Anmärkningar	
N:r	Storl. kvm.					Antal fiskar	Procent	minsk- ning		ökning
1	550	4-somr. sutare	1,744	1,516	13,0	8,4	—	Forellerna ut- förlrades under vintern. Stycke- förlusten drab- bade huvudsak- ligen bäckörin- gen. Mindre regnbågsforel- len och minst bäckrödingen. Styckeförlusten representerar både sommar- och vinterförlust. Insattes som yngel på våren.		
2	460	3—4-somr. karp	302	302	—	11,9	—			
3	260	Lekkarp	38	36	5,3	—	—			
4	344	3—4-somr. karp	247	230	6,9	5,5	—			
5	580	2—3 forell	581	446	19,8	—	24,5			
6	360	2-somr. karp	428	391	8,6	14,0	—			
7	400	Leksutare	226	224	0,9	—	—			
9 o. 10	7,500	Forell yngel	19,247	13,573	29,5	—	—			

Under sommaren användes dessa dammar till försträckning av forell och karp yngel, utom n:r 2 och 3, som användas till karp lekdammar. Av 56,850 st. insatt yngel erhöles 27,396 1-somrig forell. Således en styckeförlust av 51,8 %.

I karp lekdammarna erhöles c:a 25,000 st. yngel. I brist på lämpliga försträckdammar måste ynglet till största delen sättas ut direkt i tillväxtdammar, varför styckeförlusterna blevo mycket stora. I de fall återigen, där vi hade tillgång till försträckdammar, som kunde hållas torrlagda tills några dagar före ynglets insättning, blev förlusten mycket minimal. Sålunda utsattes i tvenne försträckdammar enligt beräkning 3,500 st. yngel och utfiskades enligt uppräknig 3,715 st. ensomrig karp.

Tillväxtdammar.

Sommaren har varit kall och regnig och därför föga gynnsam för fisktillväxten. Hektarproduktionen blev därför också sämre än föregående sommar.

Beskaffenheten av dammarna är högst olika, varför en redogörelse för var och en särskilt torde vara nödvändig som förklaring till de divergerande produktionerna. Den största av dessa dammar är:

Fig. 1. Askmyren.

Fig. 2. Askmyren under avfiskning.

Askmyren. Ytvidd 24 hektar. Medeldjup c:a 1 meter. Botten utgöres av meterdjup torv, som på en del ställen lossnat och utgör flytande gungflyn, beväxta med starr. Växtligheten utgöres för övrigt på de grundare ställena i dammen och vid stränderna av starr och i dammens djupare delar av näckrosor och trindvass.

Fig. 3. Avfiskningsanordning nedanför Askmyrens utlopp.

Resultatet av sommarens utfiskning framgår av nedanstående tablå.

Insättning Fiskslag	Datum för insättning och utfisk- ning	Insatt	Utfiskat	Stycke- förlust %	Styckevikt vid		Tillväxt	
					ins.	utf.	per st.	%
2—4-somrig sutare	10/4—4/10	1,981	1,954	1,4	152	254	102	67
Braxen	" — "	1,491	1,471	1,4	182	255	73	40
1-somr. forell (regn- bågsforell o. bäck- röding)	9/5— "	6,202	4,196	32,8	7	57	50	714
3—4-somrig karp .	12/5— "	97	80	11,4	407	506	99	24
Gädda	—	—	4	—	—	675	—	—

Sammanlagda tillväxten utgjorde 21 kilogram pr hektar. Sammanlagda värdetillväxten utgjorde 45:75 kr. pr hektar. Styckeförlusten å forellerna får nog till största delen tillskrivas gäddorna, vilka måste som små ensamriga hava kvarstannat i dikena vid föregående års avfiskning och sedan övervintrat i dammen.

Grenmyren. Ytvidd c:a 11 har. Medeldjup 0,6 meter. Ett uppdämt starrkärr, vars botten utgöres av 2—4 decimeters torvlagre på ler- eller grusblandad lerbotten.

Förutom starrgräs utgöres växtligheten av fräken och något bladvass.

Utfiskningsresultatet framgår av nedanstående tablå.

Insättning Fiskslag	Datum för insättning och utfisk- ning	Insatt	Utfiskat	Stycke- förlust %	Styckevikt vid		Tillväxt	
					ins.	utf.	per st.	%
Leksutare	20/4—24/10	224	210	6	633	646	13	2
2-somrig karp	12/5— "	371	256	31	140	750	610	436
1- " " "	" — "	1,483	1,157	22	6	273	267	4,450
Karpyngel	1/9— "	7,300	—	100	1	—	—	—
1-somrig, gädda	" — "	—	729	—	—	120	120	—

Sammanlagda tillväxten utgjorde 47 kilogram pr hektar. Sammanlagda värdetillväxten utgjorde 50:40 kr. pr hektar. Vid vattenintaget från Slagsmyren fanns insatt ett 3 mm. galler till förhindrande av att yngel av rovfisk skulle kunna medfölja vattnet. För ytterligare filtrering av tilloppsvattnet hade framför gallret anbragts en filter av träull. Denna hade vid ett tillfälle av okynnesfolk bragts i ordning, så att gäddyngel kunnat följa med vattnet genom träullen, och som ynglet vid denna tid var mycket smått, följde det även med vattnet genom gallret.

Gäddynglet växte snabbt och hade snart slukat allt insatt karpyngel samt event. befintligt sutareyngel. Man måste förvåna sig över dess snabba tillväxt. Det fanns 1-somriga gäddor, som vid utfiskningen vägde över 2 hektogram pr st.

Kaggbolsängen. Ytvidd 5,64 har. Medeldjup 0,65 meter. Utgöres av sankt ångar och starrkärr, som även delvis varit skogbevuxna. Botten består av dy- eller mulljord till 2 å 4 decimeters mäktighet på lerbotten. Växtligheten utgöres av starrgräs vid stränderna och ute i dammen av mannagräs (*Glyceria fluitans*), Blåsort (*Utricularia major*) och fräken.

Insättning och utfiskning framgår av nedanstående tablå.

Insättning Fiskslag	Datum för insättning och utfisk- ning	Insatt	Utfiskat	Stycke- förlust %	Styckevikt vid		Tillväxt	
					ins.	utf.	per st.	%
2-somrig karp	8/5—14/10	423	241	43,0	140	800	660	471
1- " "	12/5— " "	400	397	0,75	6	312	306	5,100
Karpyngel	21/8— " "	2,000	1,303	34,8	2	10	8	400
Lekkarp	14/6— " "	45	44	2,2	1,604	2,257	653	40
2-somrig sutare	18/5— " "	1,553	1,388	10,6	14	132	118	843
1- " forell	11/5— " "	3,000	2,614	12,8	8	75	67	837

Sammanlagda tillväxten utgjorde 110 kilogram pr hektar.

Sammanlagda värdetillväxten utgjorde 186:31 kr. pr hektar.

Lekkarpen insattes efter i lekdammen slutad lek för att här gå på ytterligare tillväxt.

Såväl i denna som övriga dammar, där 2-somrig och äldre karp varit insatt, fäster man sig vid den stora styckeförlusten. Denna förlust får tillskrivas fiskgjusar, av vilka ett anmärkningsvärt stort antal hållit till och fiskat i dammarna, och som den 2—4-somriga karp var mest passande i storlek blev han i första rummet föremål för deras fångst, detta så mycket mer, som just karp ofta syntes hålla sig i det varma ytvattnet i synnerhet soliga dagar, då han med ryggen i vattenytan stod stilla och gassade sig.

Tvenne fiskgjusar blevo visserligen skjutna redan på våren, men det är tydligt, att man med all kraft måste efterhålla dessa objudna gäster och genom att utforska deras boplatser söka förhindra dem att fortplanta sig i alltför hög grad.

Dessa tre här ovan beskrivna dammar äro de största och

mest representativa och hava därför intagits uti denna redogörelse. Någon gödsling av desamma eller bearbetning av botten har ännu ej företagits, men skulle ett sådant företag givetvis i hög grad komma att höja dammarnas produktion. Denna kommer även helt säkert att märkbart ökas, då vi få ett bättre insättningsmateriel. Hittills har all ensomrig karp inköpts

Fig. 4. Kaggbolsängen.

från fiskodlingar i södra Sverige, därvid utsorterad småväxt utsättningsfisk på vår begäran erhållits, för att minska fraktkostnaderna. Ett undantag härifrån utgöra de från Södra Sveriges fiskeriförening i år erhållna 2-somriga sutarna, vilka utlovades vara av en snabbväxande ras och en blick på tablån för Kaggbolsängen, dit de insattes, jävar icke detta löfte.

Ett viktigt problem, som det gäller för fiskodlingen att lösa, är på vilket sätt man skall kunna få den 1-somriga karp

att övervintra. Första vintern misslyckades övervintringen totalt. Andra vintern övervintrade ett mindre antal i en med färspillning gödslad damm. Innevarande vinter är försök gjort uti flera olika sorts dammar.

Om det således också kan påvisas, att ovanstående resultat betydligt bör kunna förbättras, så kan man det oaktat tryggt påstå, att fiskodling i dessa trakter redan nu utan föregående bearbetning av dammarnas botten bör vara lönande i dammar,

Fig. 5. Fisktransport från tillväxtdammar till övervintringsdammar.

där marken ej är av något större värde, och där ej för stora anläggningskostnader behöva nedläggas. Huruvida det även kommer att löna sig med anläggandet av fiskodlingsdammar på mera värdefulla marker, såsom godartad inägojord, är en sak som, ehuru synnerligen troligt, dock återstår att visa. Växelbruk mellan åkerbruk och fiskodling står ju på sina håll i sydligare delar av Europa högt i kurs. De dammar som här beskrivits äro anlagda på mark, som hittills varit så gott som värdelös.

Det ekonomiska resultatet framgår av nedanstående uppställning.

Askmyren 24 hektar.

Debet.

Datum		Insättning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
²¹ / ₄	2—4-somrig sutare	1,981	300,7	1: 50	451: 05
"	3—5- " braxen	1,491	271,6	0: 50	135: 80
⁹ / ₅	1- " regnbågsforell och bäckröding	6,202	—	0: 11	693: 86
¹² / ₅	3- " karp	97	38,0	2: —	76: —
"	Omkostnader för insättning och utfiskning	—	—	—	95: —
²¹ / ₁₂	10% ränta och amortering på anläggningskostnaden ¹	—	—	—	320: —
"	Behållning	—	—	—	683: 15
				Kronor	2,454: 86

Kredit.

Datum		Utfiskning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
⁷ / ₁₀	3—5-somrig sutare	1,954	495,5	1: 50	743: 25
"	4—6- " braxen	1,471	374,9	0: 50	187: 45
"	2- " forell	4,196	240,2	6: —	1,441: 20
"	4- " karp	80	44,7	1: 75	78: 23
"	gädda	4	2,7	1: 75	4: 73
				Kronor	2,454: 86

¹ Anläggningskostnaden motsvarar ett dagsverkspris av 5: — kr.

Grenmyren 11 hektar.

Debet.

Datum		Insättning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
20/4	Leksutare	224	141,8	1: 50	212: 17
12/5	2-somrig karp	371	52,5	3: 12	165: —
	1- "	1,483	8,9	—	175: —
	Karpyngel	7,300	—	—	73: —
	Frakt för 1-somrig karp från Skåne	—	—	—	48: 38
1/6	Frakt för 2-somrig do	—	—	—	63: 07
	Omkostnader för insättning och utfiskning	—	—	—	55: —
21/12	10 % ränta och amortering på anläggningskostnaden ¹	—	—	—	190: —
	Behållning ²	—	—	—	116: 23
				Kronor	1,097: 85

Kredit.

Datum		Utfiskning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
24/10	Leksutare	210	135,7	1: 50	203: 55
	3-somrig karp	296	192,0	1: 50	288: —
	2- "	1,157	316,7	1: 50	475: 05
	1- " gädda	729	87,5	1: 50	131: 25
				Kronor	1,097: 85

¹ Anläggningskostnaden motsvarar ett dagsverkspris av 5:— kr.² Orsaken till det ringa nettot beror på fiskgjusar och inkomna gäddyngel, som ovan nämnts.

Kaggbolsängen.

Debet.

Datum		Insättning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
8/5	2-somrig karp	423	60,5	2:—	121:—
18/5	1- "	400	2,4	—	50:—
11/5	1- " regnbågsforell och bäckröding	3,000	24,0	—	450:—
18/5	2- " stutare	1,553	21,7	—	112: 50
20/6	Lekkarp	45	72,2	2: 27	163: 80
11/8	Karpyngel	2,000	—	—	60:—
12/5	Frakt för 1-somrig karp från Skåne	—	—	—	13:—
	Frakt för 2-somrig sutare från Aneboda	—	—	—	15: 82
	Omkostnader	—	—	—	85:—
21/12	10 % ränta och amortering på anläggningskostnaden ¹	—	—	—	100:—
	Behållning	—	—	—	837:—
				Kronor	2,008: 12

Kredit.

Datum		Utfiskning		å pris	Kronor
		Antal	Kg.		
1922					
14/10	3-somrig karp	241	190,9	1: 50	286: 35
	2- "	397	123,9	1: 50	185: 85
	2- " forell	2,614	197,5	4: 90	963: 75
	3- " lindare	1,388	183,9	1: 50	275: 85
	Lekkarp	44	99,3	2: 00	198: 60
	1-somrig karp	1,303	12,9	—	97: 72
				Kronor	2,008: 12

¹ Anläggningskostnaden motsvarar ett dagsverkspris av 5:— kr.

Österbybruk den 29 nov. 1922.

B. Tägtström.

VÄRDEBESTÄMNING AV GARNKONSERVERINGSMEDEL.

Av Fil. Dr. TH. SCHEUTZ, Kalmar.

Då man försöker exakt bedöma värdet av ett impregneringsmedel för fiskegarn, visar det sig, att man dels mycket lätt stöter på svårigheter, som förtar hela undersökningen dess värde, dels ock förbiser faktorer, som i hög grad inverka på garnets hållfasthet.

Man tycker annars, att ingenting skulle vara enklare än att impregnera ett garn av känd hållfasthet med ett konserveringsmedel, låta det ligga i vattnet en viss tid och sedan åter mäta hållfastheten. Ett dylikt förfarande ger emellertid ett resultat, som är alldeles värdelöst.

Dels glömmar man härvid solens inverkan. Ett nät ligger ju vid fiske icke enbart i vatten, utan hänger minst lika lång tid på året i luften. En del impregneringsmedel hava nu egenskapen att mycket bra konservera för vattnets och vattendjurens inverkan, men angripas av sol och luft. Dit höra linolja, tjära, carbolineum och kemiska impregneringsmedel innehållande sulfater. De senare dissocieras under solljusets inverkan och den frigjorda svavelsyran sönderfräter garnet.

Dels glömmar man sjöbottens inverkan på garnet, vilken är av tvåfaldig art. Den kan vara rik på för garnet skadliga smådjur, men den kan också slamma upp ett för garnet skyddande täcke. Resultatet är alltså ett fullständigt lotteri och omöjligt att från början förutse.

Efter tio års oavbrutna försök att komma till exakta resultat på detta område får jag till ledning för intresserade föreslå följande tillvägagångssätt.

Garn. Till försöken tagas 2 à 3 olika grovlekar av bomulls- och om man så önskar även linnegarn. Av svenskt bomullsgarn har 6-trådigt n:r 20 en hållfasthet av 1,5 kg. och 12-trådigt n:r 12 en hållfasthet av 5,7 kg. Finare än den förra och grövre än den senare användes i regel icke till vanliga fisknät.

En härva snos upp, klippes av tvärs över trådarna, och

indelas i småprov om tio trådar i varje. Om varje sådant litet prov slås en knut på mitten.

Av varje medel, som skall provas, impregneras två dylika småhärvor av varje garnnummer. Man bör ej heller försumma att medtaga prov av oimpregnerat garn.

Märkning. Ur tunn bly- eller kopparplåt uthackas med en stans runda bitar av minst 1 tum diameter. I dessa göres med annan stans ett c:a 2 mm. hål och med sifferstansar inslås löpande nummer, varvid tillses att man får två plåtar med samma nummer.

Uppfästning. Nummerplåtarna fästas efter impregneringen medelst koppartråd genom hålet, genom garnprovets knut och genom ett rep, så att garnproven komma på 1 meters avstånd från varandra.

Repen, av vilka tvenne behövas, böra vardera hålla 5 à 10 flera meter, än man har olika impregneringsmedel att pröva.

Utläggning. Det ena repet upphänges i det fria, på ett så soligt ställe som möjligt och så, att proven äro fritt utsatta för luftens, solens och regnets inverkan.

Det andra repet fästes i vattnet, antingen på stolpar eller medelst flöten och sänken så, att proven ingentades nå botten men ej heller komma upp till vattenytan, utan fritt äro utsatta för vattnets och dess småinvänares åverkan, alla på samma avstånd från botten.

Den tid, under vilka proven böra hänga i luft och vatten, har jag funnit vara lämpligast 12 oavbrutna månader. Dels hava de då utsatts för alla årstiders åverkan, dels är hållfastheten så nedsatt, att man tydligt kan uppmäta skillnaden.

Proven intagas därefter, få torka under tak och provas.

Hållfasthetsprövningen sker noggrannast med Dynamometer eller »Festigkeitsprüfer». Dylika, för detta ändamål lämpliga, äro Dynamometer Nr. 14 för 0—15 kg. från Continental Licht- u. Apparatenbaugesellschaft i Zürich-Dübendorf (Schweiz) och Schoppers Festigkeitsprüfer Nr. 7, för 0—10 kg., från Louis Schopper, Bayerische Str. 77, Leipzig.

I dessa provas hållfastheten därigenom, att en trädända,

som fästes i apparaten, spännes tills den brister. Den kraft, som åtgår härtill, avläses i kilogram på en skala. Man gör av varje tre prov och, om de något variera, tages medeltalet. Stora variationer (över 10 %) få icke förekomma; då är antingen impregneringen eller uthängningen felaktigt företagen; i båda fallen vanligen genom hoppackning av garnproverna.

Resultatet angives i procent, d. v. s. hållfastheten efter 1 år i procent av den ursprungliga hållfastheten. Man får då tvenne procenttal, det ena uttrycker impregneringsmedlets konserverande förmåga i vatten, det andra i luften.

Ett prov kan nämligen, som förut omtalats, hålla sig gott i vatten, men vara svagt mot solens inverkan (t. ex. linolja). Det finnes ock omvänt de, som äro odugliga i vatten, men relativt motståndskraftiga i solen (t. ex. oimpregnerat garn).

Vissa impregneringsmedel åstadkomma en skenbar förhöjning av garnets hållfasthet, som emellertid försvinner efter några dagars vattenläggning. Jämförelsen bör därför alltid ske med garnets hållfasthet *före* impregneringen, icke efter densamma och före uthängningen.

Det vore önskvärt, att så många som möjligt ägnade sig åt exakta bestämningar på detta ännu outforskade område. Glöm därvid ej angiva var och på vilket djup garnproverna hava legat ute, när sött, bräckt och salt vatten hava olika »frätande» egenskaper.

Fordringarna hos ett nätimpregneringsmedel äro mångfaldiga. Det skall täcka garnets vita färg, så att detta ej blir så lätt synligt i vatten, det skall hålla garnet mjukt och fiskligt, det får ej genom sin lukt skrämman fisken, det skall konservera garnet, så att detta ej ruttnar i vattnet eller »bränner» när det ligger vått hoplagt, det skall göra garnet hållbart mot solens inverkan, det får icke själv innehålla något ämne, som vid impregneringen eller belysningen skövar garnet, och det måste slutligen vara så prisbilligt, att den ökade hållbarheten ej bortelimineras av impregneringskostnaden.

Från början torde man av prisskäl kunna gallra ut alla, vars impregneringskostnad pr kg. garn överstiger 1 krona; dessa kunna sannolikt aldrig få någon större praktisk bety-

delse. Efter torkning illaluktande eller klubbiga ämnen göra nät så ofiskliga, att de av denna anledning icke få någon användning.

Då Sveriges 51,000 fiskare äga garnredskap för 11,744,139 kronor (1914 års värde) inses lätt, vilken stor betydelse deras skyddande mot röta har. En fördubbling av användningstiden skulle betyda en nationalvinst, och samtidigt besparing för fiskeribefolkningen av minst en miljon kronor årligen. Om härtill kommer ökad fisklighet kan utan överdrift sägas, att betydelsen för fiskerinäringen av goda garnimpregneringsmedel knappast kan överskattas.

GÄDDODLING.

(Efter en uppsats i *Fischerei-Zeitung*, N:r 17, 1921,
av Dr. E. WALTER.)

Numera ägnar man m. o. m. uppmärksamhet åt ökning av gäddbeståndet i därför lämpliga vatten. Särskilt är denna omsorg om gäddan nödvändig, där det är brist på lämpliga lekplatser, där vattenytan är utsatt för sänkningar under eller strax efter leken, eller lekfiske efter gädda drives intensivt, av såväl berättigade som oberättigade, som så ofta är fallet. Hjälpen beror i varje fall på orsaken till skadan. Man måste sålunda hava ett vaksamt öga på tjuvfiskare, man får med nät eller ryssjor hindra gäddan att gå upp till platser, där i själva verket oberättigade fiskare kunna taga henne, man bör hava omsorg om ett ihållande högt vattenstånd, man bör inrätta konstgjorda lekplatser eller lekgravar. Man har nu också övergått till direkt gäddodling, vilken i det följande skall behandlas med utgångspunkt från de enklaste, naturliga sättet.

Först och främst kan man försöka odla gäddan enligt samma princip som karp, i det man sätter in lekpar i lämpliga dammar, vartill dock endast sällan tillfälle torde finnas, emedan dammägaren sällan har tillgång till lekgäddor, sjö-

fiskaren sällan till dammar. M. BARR, som med framgång låtit gäddor leka i dammar, fångade dem parvis på lekplatserna och satte dem genast i lekdammar, där de snart återupptog sin avbrutna lek. Till lekdammar lämpa sig dammar med lugnt, varmt vatten, jämna, grunda stränder, rik undervattensvegetation och ren, fast, icke dyig, botten. Ur smådammar måste ju föräldrarna snarast möjligt efter leken åter avlägsnas, enär de annars ej skulle lämna just några kvar av de uppväxande ynglen. Uppfångandet ur dammarna av det späda gäddynglet är förenat med vida större svårigheter än av karpyngelet, emedan det förra genast försvinner ibland växterna. Man måste därför till en början lämna dem kvar i dammen. Om dammen är liten, och det torde den i de flesta fall vara, så finnes efter fyra veckor ej längre nog näring för gäddynglet, och man måste söka få ut det, för så vitt man ej kan klara saken genom insättning av rom av vitfisk (mört el. dyl.). Det överflyttas i förra fallet till lämpliga större dammar eller till avsedda sjöar. I detta stadium är det fyra veckor gamla ynglet omkr. 4 å 6 cm. långt och går bra att försända. Ett sådant överflyttande av yngel till större, näringsrikare vatten är att föredraga framför konstfodring, emedan gäddan ej tager dött foder från botten, utan endast medan det håller på att sjunka. Allt uppfödande av denna fisk under trånga förhållanden är synnerligen svårt, emedan dess redan i ungdomen omätliga rovlust genast går ut över dess likar. Av alla dessa grunder torde denna annars naturliga odlingsmetod vara mindre lämplig och lönande, då det gäller gädda. Att hon ej lämpar sig för trånga utrymmen, visar hon genast vid hållande i lådor, ja t. o. m. vid försändning av spätt yngel, av vilket stora förluster kunna uppstå genom dess otyglade kannibalism. På grund härav bör gäddyngel alltid sändas i fullkomligt mörka kär!; den minsta belysning får genast talrika mord till följd.

Härmed skall dock ej vara sagt, att man ej i dammar kan få framgång med gäddodling. Man måste blott göra klart för sig, att det ej kan gå till på samma sätt som med karp, sutare, foreller m. m. Det betvivlas ej, att man i dammar

även vid enbar gäddodling kan få fram några gäddor — härför borgar denna fisks kolossala rovgirighet och snabbvuxenhet — men det kan aldrig bliva tal om en räntabel odling i stor skala, just på grund av denna rovgirighet, som ej ens skonar egna kamrater. Den säkraste framgången i dammar har gäddodlingen, om man behandlar henne som en biprodukt till andra huvudändamål. Till gäddyngelodling lämpa sig bäst tillväxt- och sträckdammar för karp. Men även i de förra bör man akta sig för att insätta större lekgäddor. Det givna sättet är i båda fallen insättning av gäddrom eller spätt yngel, vilka i lämpliga dammar utvecklas utmärkt och kunna giva dammägaren en icke föraktlig höjning av inkomsten. Precis det samma gäller sjöar, alltid under förutsättning att omvårdnad om gäddan i varje fall synes lämplig. Härmed reduceras problemet till anskaffning av gäddyngel, d. v. s. konstbefruktning av rommen och eventuellt kläckning av ynglet.

För odlingsanstalter ligger största svårigheten i att skaffa lekmogna fiskar. Med längre förvaring av fisk i behållare får man sällan framgång, emedan gäddorna i motsats mot många andra fiskar äta även under både vinter och lektid och därför överfalla de andra och dessutom i det trånga utrymmet sällan bli lekmogna eller åtminstone snart förlora mognaden. I avseende å anskaffning av lekgäddor är man sålunda i regel hänvisad till nyfångad fisk. Fiskaren kan lätt varje vår skaffa sig tillräckligt med lekgäddor, vilka ju dessutom äro lätta att fånga. I februari (detta gäller Tyskland. *Red.*) börjar gäddleken, och först bruka då hangäddor komma, deras mjölke mognar först, därefter honorna, av vilka de största kunna dröja in i maj (i Sverige dröjer det än längre och i yttre skärgården kommer gäddleken ofta ej förr än i juni. *Red.*). Man hör stundom omtalas en sent lekande gäddform, den s. k. »smörblomgäddan» (vi hava ju många olika gäddnamn efter lektiderna: isgädda, gräsgädda, frö- eller klossgädda, blomstergädda m. fl. *Red.*). Utanför lektiden går det ej att säkert skilja könen åt. Håller man en mogen hona med huvudet uppåt, så brukar vanligen något rom rinna ut. Den smalare

hannen måste man däremot sakta stryka på buken (allra närmast och gärna på båda sidor ovanför anus. *Red.*) för att få fram mjölke — starkare tryck är onödigt och kommer blott omogen mjölke att framträda, är sålunda onödigt djurplågeri. Överhuvud taget har hannen endast helt litet mogen mjölke i sänder. Man behöver därför 5—10 eller hannar till en hona. Därför äro mindre hannar än på $\frac{1}{2}$ kg. knappt användbara. (I själva verket är gäddmjölke mycket »kraftig» och, om man sköter den omsorgsfullt, räcker några få droppar mjölke till rätt mycket rom. Även mycket små hannar kunna därför ofta nyttjas. *Red.*) Mjölken mognar ej på en gång utan litet i sänder. — Om hannarna förvaras lämpligt i små dammar eller gravar, kan man använda dem upprepade gånger. (Detta går någon gång också med sumpade gäddor, men ej bra. *Red.*) Gäddan är emellertid nu en gång ingen kulturfisk, som man kan behandla efter behag, vill man öka och draga omsorg om henne, så måste detta ske inom ramen av naturliga förhållanden. Gäddodling är sålunda i regel inskränkt till sådana fall, då lämpliga, naturliga vatten stå till buds.

En svårighet med konstbefruktning av gäddrom är gemensam med dylik av de flesta sommarlekande fiskar, nämligen att rommen, så snart den kommer i beröring med vatten, blir »klibbig» och m. l. m. får benägenhet att fästa ihop sig till klumpar. Då blir såväl befruktningen som andningen försvårad och rommen blir mera utsatt för kvävning och att angripas av svamp. Klibbigheten är emellertid ej lika stark hos alla gäddor (och i allmänhet mindre än hos de flesta mörtfiskar. *Red.*); även individuella olikheter förekomma i detta avseende. Teoretiskt vore det därför riktigast att befrukta dem efter torra metoden utan vatten. Erfarenheten har emellertid visat, att de gynnsammaste resultaten ej alltid ernås på detta sätt. Det synes som om sädeskropparna ej få sin fulla rörlighet utan vatten. Man har därför också ofta använt sig av våta metoden och detta på olika sätt. Vilket som är det bästa, kan ännu ej avgöras; detta är en uppgift för vetenskapligt avgörande. Vid den torra metoden låter man rommen, under det att fisken hålles med huvudet uppåt, rinna

ned i en skål eller djup tallrik. Så förfar man med nödigt antal hannar och omrör mjölken och rommen försiktigt med en fjäder; det är då nödvändigt, att man har rikligt med mjölke, så att rommen omgives av mjölke. Har man ont om mjölke, så är bäst att taga hjälp av litet vatten, som tillsättes omedelbart efter mjölken, varefter allt noga omröres. Efter några minuters omröring (någon minut räcker säkert. *Red.*) får skålen stå några minuter. Därpå häller man på vatten, rör om igen, häller försiktigt av vattnet, fyller på igen o. s. v. tills rommen är rentvättad. Sedan är allt klart för användning av rommen. Huvudsaken vid konstbefruktning är, att allting går raskt och jämnt utan avbrott. Därför bör allting: lekfisk, tallrik, en skål att ösa med, fjäder m. m. vara i ordning, innan man börjar.

För utkläckningen kan man sedan gå den naturliga vägen eller ock konstvägen. Den förra består i, att man helt enkelt lägger ut rommen på lämpliga ställen och överlåter kläckningen åt naturen. Det enklaste vore sålunda att genast strö ut äggen på grunda, lugna platser med riklig undervattensvegetation. Översvämmade ängar och marker äro utmärkta, om det ej är fara för att vattnet rinner undan inom de närmaste fyra veckorna (sedan ynglet kläckts, kan sänkning skada, om ynglet ej är nog utvecklat att taga sig fram, allt efter som vattnet sjunker. *Red.*).

Härvid är att noga iakttaga, att rommen kommer glest nog, så att kornen ej beröra varandra och angripas av svamp (även bör rommen spridas ut så glest, att de kläckta ynglen ej komma alltför nära varandras jaktrevir och bli offer för kannibaler. *Red.*). På så sätt skulle varje fiskare gå tillväga, som gäddans ökning ligger om hjärtat. Han har dagligt tillfälle därtill, då han fångar lekmogna gäddor, och om han genomfört detta förfarande systematiskt och med förstånd, komma följderna icke att utebliva.

Naturligtvis är rommen utsatt för mångahanda faror i fria vattnet, och om vi kunde skydda den för dess fiender och för vattenståndsväxlingar, vore mycket vunnet för säkerställande av ett gott resultat. Ett sådant skydd kan skaffas, om

man lägger in rommen i ett slags, av flata korgar eller lådor bestående primitiva kläckningsapparater. I dessa inläggas vattenväxter, vassrötter, enris eller dylikt, varefter de förankras flytande på lämpliga platser, så att de kunna följa vattenståndets växlingar. Genast efter befruktningen fördelas rommen jämnt och tunt ovanpå växterna, varefter det hela täckes med ett stycke nät eller dylikt för att utestänga vattenfåglar och andra fiender. Om botten är smörjig, är det lämpligt att lägga ut grus under apparaten, för att det efter kläckningen utträngande ynglet ej skall sjunka ned i slammet. Denna anordning kan rekommenderas, då det gäller att vid utsättningen i mindre skala skaffa rommen ett extra skydd mot farligheter. Är det gott om lekfisk torde ett enkelt utströende av massor av befruktad rom på lämpliga platser lämna bättre resultat, även om större procentuell förlust uppstår. Man borde därför göra allt som kan göras för att bland fiskarena utbreda denna enkla metod för gäddodling, vartill tillfälle finnes i så gott som alla fiskevatten. Där den är tillämplig, blir då all utsättning av gäddyngel överflödig. Visserligen hör till den, att varje fiskare känner till, huru man skall förfara, behärskar den enkla metoden och själv lägger hand vid arbetet. Detta går också för sig efter denna korta beskrivning, om det också ej kan förnekas, att exempel, som fiskaren får se hos en kollega, verkar i hög grad uppiggande.

Annorlunda förhåller det sig, säger författaren, med konstutkläckning av gäddrom. Sådan kommer mera i fråga för försäljning och försändning. (Det lämnas en kortare beskrivning även om sådan, men för utrymmets skull, och då de, som egentligen kunna ifrågasättas sysselsätta sig med gäddan, hava tillfälle att inhämta kännedom om denna såväl i här ifrågasvarande original som annorstädes, medtages ej beskrivningen.)

Axel Kartman †.

Den 13 november 1922 avled efter en tids sjuklighet, på Vänersborgs lasarett, där han undergått operation, fiskeriinstruktören i Älvsborgs läns norra hushållningssällskaps område Axel Kartman. Född den 5 februari år 1885 i Segerstad socken i Värmland arbetade Kartman i sin ungdom med fiske. Sedan han år 1913 genomgått fiskeriskolan i Aneboda hade han 1914—1915 anställning som fiskmästare vid dammanläggningarna i Kloten, därifrån han som fiskeriinstruktör flyttade till Trollhättan. Med sin egentliga tjänst har han där förenat föreståndarskapet för statens ålfångststation.

Med Kartmans bortgång har den svenska fiskeriadministrationen gjort en verklig förlust. Grundligt hemmastadd inom såväl fiske som dammhuskällning, djupt intresserad av sitt arbete, vaken och intelligent, omsorgsfull och pliktrogen i sin gärning som få, har han utfört ett mycket gott arbete under den korta tid det blev honom förunnat att verka. Vad som mest utmärkte Kartman som arbetsmänniska var kanske hans grundlighet och pålitlighet. Det finns många människor, för vilka grundlighet i arbetet är motbjudande. Framför allt resultat, så iögonfallande som möjligt! Om byggnaden vid närmare eftersyn kommer att befinnas vara ett korthus bekymrar dem mindre. Men det finns — lyckligtvis! — också människor med motsatt läggning för vilka slarv, ovederhäftighet och ytlighet i arbetet är hart när omöjligt. Till dessa hörde Axel Kartman. Frågade man honom hur det förhöll sig med en sak, kunde man lita på att icke få höra annat eller mera, än han verkligen *visste*. Han skilde noga mellan det han visste och det han förmodade och gav alltid ärligt besked, då han saknade kännedom om en fråga. Samma omsorgsfulla och gedigna arbete lade Kartman ned på, vad han än hade för händer, vare sig det gällde mera tekniska saker, såsom distribution av ålyngel, skötseln av odlingsanstalten, yngelutsättningarna, eller de mera intellektuella grenarna av verksamheten.

Axel Kartman utgjorde ett bevis mot riktigheten av den stundom uttalade meningen, att rekrytering av länsfiskeritjänstemännen ur yrkesfiskarens led vore mindre lämplig. Liksom hans fiskareerfarenhet kom honom väl till pass i instruktörsverksamheten, var den honom till stor hjälp i det svåra och grannliga värvet att anskaffa de fiskeristatistiska uppgifterna, vilket den avlidne fullgjorde inom hela sitt verksamhetsområde.

Som människa var Axel Kartman försynt och anspråkslös. Han drog sig hellre tillbaka än han armbågade sig fram. En barmhärtig natur hade gett honom en rik fond av verklig humor, som säkert för honom själv underlättade ett ofta nog så bekymmersamt liv, och som även skänkte hans omgivning vederkvickelse. Det var i själva verket ett sant nöje att vara ute på »vattenarbete» tillsammans med Axel Kartman, tack vare hans arbetsvillighet och intresse, hans vakna blick och icke minst hans godmodiga humor, som alltid låg på lur och vilken ingenting undgick.

Axel Kartmans liv blev icke långt och han rycktes bort, innan han hunnit att länge verka som fiskeritjänsteman. Men jag är viss om, att hans verksamhet dock burit frukter av även personlig art. Hans allvarliga, kunniga arbete, hans gedigna personlighet och humana framträdande hava utan tvivel hos mången skapat, med förtroendet för honom själv, gehör för hans meningar, och berett hans arbete framgång.

T. F.

Lundgrens Fiskredskapsfabrik

Kungl. Hovleverantör.

Allm. Tel. 1022 · STOCKHOLM · Rikstel. 2122

12 Storkyrkobrinken 12

rekommenderar sitt sorterade lager av

Verkligt prima fiskredskap

till moderata priser.

Hängmattor

starka och välgjorda, såväl knutna som av väv, till billigaste priser.

OBS! Priskurant gratis på begäran.

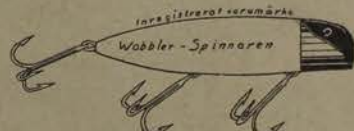
OBS! Tillerkänd Silvermedalj i Stockholm 1897. Guldmedalj i Bergen 1898. Första priset, stora silvermedaljen i Gelle 1901. Guldmedalj vid 100 års Utställningen i Karistad 1903. Silvermedalj i Norrköping 1906. Silvermedalj i Örebro 1911. Silvermedalj i Köpenhamn 1912. Silvermedalj i Vaxholm 1912.

Etabl. 1861

LEIDESDORFFS SPORTFISKREDSKAP

Ständiga nyheter! Fiskligaste redskap!

FisKnät - Ryssjor - Mjärdar

Bästa Kvalité Billigaste priser

LEIDESDORFFSKA FISKREDSKAPSFABRIKEN

Stockholm

Kungl. Hovleverantör

Äldsta fiskredskapsfabrik i Sverige

Obs! Illustrerad priskurant i bokformat sändes gratis!

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin trettiondeandra årgång 1923 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av fem kronor, för utlandet sex kronor. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1923 kr. 4,50.

Annonspris: 2 kr. pr cm. (lägsta pris 5 kr.); vid större eller stående annonser lämnas rabatt.

Redaktionens adress är Södertelge.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala.

Första häftets innehåll:

Svenska Fiskareförbundet:		Uppsatser:	
Styrelsens sammanträde 22/1	Sid. 1	Gimo-Österby Bruks fiskod-	Sid.
1923	1	lingsanläggningar vid Harr-	
Årsberättelse för år 1922	2	vik, av skogsförvaltare B.	
Revisionsberättelse för år 1922	5	<i>Täglström</i>	10
Underdånig skrivelse rörande		Värdebestämning av garnkon-	
omorganisation av fiskeri-		serveringsmedel, av fil. dr	
administrationen m. m.	6	<i>Th. Scheutz</i>	22
		Gäddodling, av dr <i>E. Walter</i>	
		(ur <i>Fischeri-Zeitung</i>)	25
		† Axel Kartman	31